

6. Hafta

Türk Evlerinde Süsleme

SAN421 OSMANLI KONUT MİMARLIĞI
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

Evlerin bulunduğu şehir ve kişilerin ekonomik düzeylerine göre süslemelerde zenginlik farkı vardır. Bütüne bakarak yapacağımız yorumlarda estetik değerlerin bu evlerin hemen tümünde az veya çok görüldüğünü söyleyebiliriz. Orta halli bir değerlendirme ile Türk evinin süslemelerindeki genel karakteri şöyle özetleyebiliriz.

Dış cephelerde avlu kapılarının madeni aksamları, çıkma ve cumbaları taşıyan konsollar, pencere şebekeleri, saçak tavanları ve kornişleri ile duvarlardaki kalemışı uygulamalar süslemelerin görüldüğü yerlerdir.

SAN421 ÖSMANLI KONUT MİMARLIĞI
DR. ÖĞR. İYESTEM BOZER

Evin içine girildiğinde süsleme zenginliğinin arttığı fark edilir. Merdiven babaları, oda kapıları, pencere kepenkleri, üst sıra pencerelerdeki revzenler, hayat/sofa tavanları ve tabii ki duvar yüzeyleri fonksiyonları kadar süslemeleri ile de dikkat çeker. Devir ve bölgelerindeki özelliklerle biçimlenen bu ahşap, kalemişi, alçı ve cam gibi malzemelerle yapılan süslemelerin hayat/sofaya değer kattıkları malumdur.

Türk evlerinin en yoğun süslemelerine odalarda rastlarız. Oda kapılarından başlayan bu bezemeler içeride duvar yüzeyleri, yüklük cepheleri, dolap/gusülhane kapakları, nişler, sergen/raflar, ocak davlumbazları, seki üstünü ayıran sütunlar ve başlıkları ile nihayet tavanlarda karşımıza çıkar.

Bütün bu elemanların içinde tavanlar ayrıcalıklı ve tipolojik sınıflandırma yapılabilecek özellikler sunar. Kare, dikdörtgen, çokgen veya dairesel formlardaki tavan göbeklerindeki geometrik ve bitkisel karakterli süslemeler bazen oyma/kafes oyma ile bazen de kalemişi kullanılarak yapılmıştır. Benzer teknik uygulamalar şüphesiz diğer elemanlar için de geçerlidir.

Osmanlının geç devrinde saray/köşkler ile dini ve sosyal yapılarda da sıkça karşımıza çıkan duvar resimleri Türk evlerinin de vazgeçilmez özelliklerindedir. Diğer yapı türleri ile paralel konuları işleyen bu resimler olması gereken sayının altındadır. Bunun en önemli sebebi zaman içindeki yıpranmalar kadar bilinçsiz badana uygulamalarıdır.

Yapılacak restorasyonlarda bilhassa boya raspası sonucu pek çok yeni örneğin çıkacağı muhakkaktır.